

**Східноукраїнська організація
«Центр педагогічних досліджень»**

**ЗБІРНИК ТЕЗ
НАУКОВИХ РОБІТ УЧАСНИКІВ**

**МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«ФАКТОРИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІКИ
І ПСИХОЛОГІЇ В ХХІ СТОЛІТТІ»**

7–8 червня 2019 р.

**Харків
2019**

УДК 159.9+37.01«20»(063)
Ф18

Ф18 Фактори розвитку педагогіки і психології в ххі столітті : Збірник тез міжнародної науково-практичної конференції: (м. Харків, Україна, 7–8 червня 2019 р.). – Харків: Східноукраїнська організація «Центр педагогічних досліджень», 2019. – 112 с.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

УДК 159.9+37.01«20»(063)

© Автори статей, 2019
© Східноукраїнська організація «Центр педагогічних досліджень», 2019

ЗМІСТ

НАПРЯМ 1. ТРАДИЦІЙНІ ТА ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ

ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЖАНРОВОГО АНАЛІЗУ
ІНОВАЦІОНАЛЬНОГО ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ У МАЙБУТНІХ
УЧИТЕЛІВ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Грицак Н. Р.6

СПЕЦИФІКА ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
ПРИ ВИКЛАДАННІ СУСПІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН
В ІНКЛЮЗИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Палилюлько О. М., Загалеви́ч В. Л.8

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ
«ЛЕПБУК» У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Ігнатова К. В.11

ВИМОГИ ДО ЗАВДАНЬ ІГРОВОГО ХАРАКТЕРУ В НАВЧАННІ
НІМЕЦЬКОЇ ЛЕКСИКИ УЧНІВ 7-ГО КЛАСУ ЗЗСО

Каменський Д. Ю.14

СМАРТФОН НА ЗАНЯТТІ – ВОРОГ ЧИ ПОМІЧНИК

Могилка Н. П.18

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ РІЗНИХ ВИДІВ ПОВТОРЕННЯ У
ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ПОЧАТКОВОГО КУРСУ МАТЕМАТИКИ.....20

Стасів Н. І., Галас К. І......20

МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ
НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ З ПЕРШОКЛАСНИКАМИ

Стасів Н. І., Ільків Н. В.23

НАПРЯМ 2. СИСТЕМА ОСВІТИ В УКРАЇНІ, ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ

ЕКОНОМІЧНА ОСВІТА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ
АКТИВНОСТІ УЧНІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Булавенко С. Д.26

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ
ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Кобзар А. О......30

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ВИХОВНОЇ РОБОТИ
В УМОВАХ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Матвійчук Л. М......34

ОСВІТА В КОНТЕКСТІ ЧЕТВЕРТОЇ ПРОМИСЛОВОЇ РЕВОЛЮЦІЇ

Немченко Ю. В......38

НАПРЯМ 3. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

ВПЛИВ МОТИВАЦІЇ НА ПРОФЕСІЙНЕ ЗРОСТАННЯ ВИКЛАДАЧІВ КОЛЕДЖУ МИСТЕЦЬКОГО СПРЯМУВАННЯ Андрєєв В. О.	43
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ Баранова Ю. В.	46
КУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА НАЦІОНАЛЬНИХ СТАНДАРТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ Жорняк Н. Є., Новосілець О. В.	48
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ РЕФЛЕКСИВНОЇ КУЛЬТУРИ У МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ Капінус О. С.	51
МЕТОД ГРИ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ТЕХНІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ Коваленко О. О.	54
ЛІНГВОМЕТОДИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ В КОНТЕКСТІ ПОНЯТЬ «ЛІНГВОМЕТОДИКА» ТА «ЛІНГВОДИДАКТИКА» Кокнова Т. А.	57
ОСОБЛИВОСТІ ГРАФІЧНОГО ЗОБРАЖЕННЯ ПЛАСТИЧНОЇ ФОРМИ ТА ЇЇ ХУДОЖНЬО-ОБРАЗНА ХАРАКТЕРИСТИКА Ляшенко А. М., Фурманюк С. М.	61
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ Магрламова К. Г., Кравченко О. І.	65
ДО ПИТАННЯ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ КЛАСУ СИНТЕЗАТОРА У ЗАКЛАДАХ ПОЧАТКОВОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ Прімакова А. Н.	69
ВИЗНАЧЕННЯ МОТИВАЦІЙНОГО КОМПОНЕНТА У СТРУКТУРІ ВІЗУАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА Рубель І. С.	73
ДО ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ БІОЛОГІЇ Сидорович М. М.	77
ДО ПИТАННЯ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ КЛАСУ СИНТЕЗАТОРА У ЗАКЛАДАХ ПОЧАТКОВОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ Прімакова А. Н.	80

5. Фетискин Н. П., Козлов В. В., Мануйлов Г. М. Социально-психологическая диагностика развития личности и малых групп. Москва: Изд-во Института Психотерапии, 2002. 339 с.

6. Шевнюк О. Л. Структура і функції культурологічної освіти майбутнього вчителя. Наука і сучасність. Збірник наукових праць НПУ ім. М. Драгоманова. Т. XXXIII. Київ: Логос, 2002. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/22986/1/Structura.pdf>

ДО ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ БІОЛОГІЇ

Сидорович М. М.

*доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри біології людини та імунології
Херсонський державний університет
м. Херсон, Україна*

У нормативному документі МОН України «Концептуальні засади розвитку педагогічної освіти України та її інтеграція в європейський освітянський простір» структура професійної підготовки фахівця, зокрема, майбутнього вчителя біології (МВБ) містить декілька складників. Серед них першим названа фундаментальна підготовка. Аналіз відповідної науково-методичної літератури засвідчив, що ґрунтовних праць відповідно її вдосконалення обмаль. Водночас це питання – реалії сьогодення, насамперед, у зв'язку з суттєвим оновленням змісту шкільної програми з біології.

У центрі уваги науковців знаходиться інша складова професійної підготовки МВБ – методична. Їй присвячена ціла низька праць і дисертацій, що є також зрозумілим у час інтенсивного реформування закладів середньої освіти відповідно змін соціального замовлення. Проте, на нашу думку, вдосконалення тільки цієї складової без суттєвих інновацій у фундаментальній підготовці є не досить ефективним шляхом реформування фахової підготовки майбутніх вчителів біології загалом. Тому **метою** публікації є уточнення розуміння поняття «фундаментальна складова фахової підготовки майбутніх вчителів біології» і окреслення певних підходів щодо її вдосконалення в сучасних умовах фундаменталізації вищої та інтенсивного оновлення змісту шкільної біологічної освіти.

Детальний аналіз дефініції «фундаментальна підготовка фахівців у закладах вищої освіти» стосовно МВБ свідчить про те, що здійснюється вона

для формування вчителя – предметника, зокрема, з біології. Для цього в межах такої підготовки студент вивчає цілий спектр навчальних курсів з окремих біологічних наук. Проте, як доведено у ґрунтовних працях, що висвітлили шляхи конструювання змісту навчання біології у середніх і вищих закладах освіти (Комісаров,1991; Сидорович,2008; Рудишин,2009), біологія складається з двох груп таких наук. Перша група – це фундаментальні дисципліни, які містять провідні теоретичні узагальнення науки про життя. До них відносять клітинну біологію (цитологію + молекулярну біологію), генетику, еволюціонізм і екологію. Інша група дисциплін охоплює систематичні підрозділи біології, т.б. такі її науки, що висвітлюють існування на Землі окремих живих систем (рослин, вірусів, тварин тощо). Тому у фундаментальній підготовці МВБ ці дві групи навчальних дисциплін виконують неоднакові функції. Перша – не тільки знайомить студентів із законами, концепціями і теоріями науки про життя. Її функція в біологічній освіті майбутнього вчителя – методологічна: формування цілісного біологічного світогляду такого фахівця. Вказане зумовлено тим, що кожний з систематичних підрозділів (ботаніка, зоологія тощо) має представництво навчального матеріалу з фундаментальних біологічних дисциплін, що заломлено на конкретну живу систему, наприклад, з цитології у курсах ботаніки і зоології. Тому саме фундаментальні дисципліни засобами змісту навчального матеріалу призначені для здійснення міждисциплінарних зв'язків у середині фундаментальної підготовки МВБ, що, в свою чергу, спричинює формування цілісної біологічної картини світу в студента. Сформульоване припущення ґрунтується на уявленнях Б.Д. Комісарова (1991) щодо структури науки про життя, в якій остання розглядається з позицій взаємодії вказаних вище груп біологічних наук. Така структура нагадує торт «наполеон», у якому «коржі» – це фундаментальні дисципліни, а «шматки» торта – систематичні підрозділи. Отже, керуючись вказаними уявленнями про структуру науки про життя, вважаємо можливим у переліку біологічних курсів, що містить освітньо-професійна програма, виокремити своєрідне «ядро» навчальних дисциплін. Воно саме і охоплює навчальні курси, за якими здійснюється підготовка майбутніх вчителів біології з цитології (загальної), молекулярної біології, генетики, еволюціонізму і екології (загальної).

Провідним напрямом сучасного реформування вищої освіти є її фундаменталізація. Аналіз науково-методичної літератури з проблеми (Сидорович,2017) засвідчив існування полісемії цього поняття. Водночас науковці додержуються єдиної думки стосовно двох позицій стосовно фундаменталізації змісту освіти: 1) вона є обов'язковою складовою фундаменталізації загалом і 2) вказана складова повинна бути спрямована,

насамперед, на суттєве підвищення питомої ваги методологічних і суто предметних фундаментальних знань у підготовці будь-якого фахівця. Грунтовне опрацювання таких позицій здійснено науковцями щодо технічних і природничо-математичних напрямків підготовки. Стосовно фундаменталізації змісту освіти при підготовці майбутніх вчителів біології такі праці поодинокі (Харченко, 2014). Проте окремо питання про шляхи підвищення ефективності саме фундаментальної підготовки Л.Н. Харченко (2014) у своєму дисертаційному дослідженні детально не розглядає. Виокремлення «ядра» у складі біологічних навчальних дисциплін з фундаментальної підготовки МВБ і провідні позиції фундаменталізації змісту освіти дозволяють наголосити: суттєве підсилення у фундаментальній підготовці саме цього «ядра» є одним із ефективних шляхів підвищення рівня першої складової професійної підготовки майбутнього вчителя біології загалом у контексті сучасного реформування педагогічної біологічної освіти.

Отже, проведене дослідження дозволило:

- визначити фундаментальну підготовку майбутніх вчителів біології як таку, що має центральне «ядро», яке охоплює навчальні курси з цитології (загальної), молекулярної біології, генетики, еволюціонізму і екології (загальної);
- наголосити, що вивчення таких навчальних дисциплін спрямовано, насамперед, на формування біологічного світогляду майбутніх вчителів-предметників; вказане є базисом їх загальної теоретичної підготовки з біології за фахом;
- вказати, що особливий статус фундаментальних біологічних дисциплін в науці про життя, спричинює необхідність підвищення рівня ефективності їх викладання у фаховій підготовці майбутніх вчителів біології засобами фундаменталізації змісту;
- зазначити, що вказане забезпечить надійне формування біологічного світогляду студента і на його основі вищого ступеню готовності до роботи за оновленою шкільною програмою з біології.